

RUOTSINPYHTÄÄ

inventointi 1968 (Tapani Ahvenisto)

kertomukseen liittyy valokuvia sekä peruskartat 1:20 000 koko alueelta

1. Ryssänuuni

Ruotsinpyhtää, Vahterpää, Bullers (2²⁴)

peruskartta 3023 02 6697+260 m/460+840 m

Boström, inv.1940, s.10-12, n:o 4, kuva 4, piirros n:o 3

Uuni on pienen mäen lounaissivulla, aivan sen juuressa, tiheässä kuusikossa n.40 m rannasta. Se on tehty suurta kiveä vasten. Uunin koko on 1x1x2 m, ja se on eheä. Pesän aukko on 0,7x0,7 m.

2. Ryssänuuni

Ruotsinpyhtää, Vahterpää, Bullers (2²⁴)

peruskartta 3023 02 6696+760 m/469+180 m

Boström inv.kert.1940, s.10-12, n:o 5, kuva 5, piirros 4

Uuni on metsässä pienen mäen juurella, suuren kiven pohjoissivulla, 5 m itä-länsisuuntaisesta polusta pohjoiseen.

Uuni on ladottu kiveä vasten. Sen mitat ovat 0,7x1x1,5 m.

Pesän katteena olleet kivet ovat sortuneet.

3. Hautauspaikka

Ruotsinpyhtää, Gäddbergsö, rek.n:o 1¹⁰

peruskartta 3023 02 6694+380/468+850

Boström inv. 1940, s.40

Kertojana Adolf Lindholm, Tallbacka

Luita on löydetty Kampuslandetista pellolta (Bakängen)läheltä eteläreunaa. Muistitiedon mukaan Ruotsin ajalta.

4. Hautauspaikka

Ruotsinpyhtää, Lappom, Hamnvik (2⁵⁵), Gösta Roos

peruskartta 3023 02 6697+360 m/467+900 m (paikkailmoitus voi olla epätarkka)

Boström inv.1940, s.40

Revsudden nimisellä niemellä, joka kasvaa harvaa mäntymetsää.

Tradition mukaan haudattu v.1808-1809 kaatuneita venäläisiä, toisen tiedon mukaan koleeraan kuolleita. Haudoilla on ollut aikai-

semmin puiset ristit.

MUSEOVIRASTO
RAKENNUSHISTORIALLINEN
ARKISTO

5. Kivinen silta

Ruotsinpyhtää, Tesjoki, Holmgård (34¹) omistavat Frej ja Holger Granroth

peruskartta 3023 03 6708+360 m/462+340 m

valokuva 1

Silta vie Holmgårdin talosta länteen leveään ja jyrkkäreunaisen puronuoman ylitse. Silta on kaksiaukkoinen, noin 25 m pitkä ja 8 m leveä. Se on rakennettu lohoutuista, suorakaiteisista kivistä.

6. Kivinen silta

Ruotsinpyhtää, Tesjoki, Holmgård (34¹), omistavat Frej ja Holger Granroth

peruskartta 3023 03 6708+380 m/462+460 m

valokuvat 2-3

Silta vie Holmgårdin talosta itään. Se on kolmiaukkoinen, noin 25 m pitkä ja alkujaan 8 m leveä.

Noin v. 1950 sillasta on sortunut pituussuunnassa yli puolet.

Vain 1-2 m leveä kaista sillan toisesta reunasta on jäänyt kulkutiekseksi.

Silta on tehty suorakaiteisista, lohkotuista kivistä.

7. Ryssänuuni

Lappom 701 01 0005

✓ Ruotsinpyhtää, Lappom, rek.n:o 1⁵⁵, omistaa Loviisan kaupunki
peruskartta 3023 03 6703+100 m/463+100 m

fnh. Boström inv. 1940, s.10-12, n:o 8, piirros 6

Unni on 10 m etäisyydellä tiestä ja 5 m etäisyydellä kylärajusta. Se on kaivettu maahan metsäisessä kumpareessa. Unnin edessä on pitkulainen syvennys. Unnin mitat ovat 0,7x1,7x1,5 m. Se on sortunut yläosasta.

8. Hautauspaikka

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁴⁶, omist. N. Nykänen
peruskartta 3023 03 6709+940 m/469+460 m

Bränny, Anteckningar on fornlämningar, 1901-1902, Esihist. os. kertojana metsänvartija Osenius.

Asuintontilta löydetty luita. Omistaja ei löydöstä tiennyt. Tämä lienee Brännyn mainitsema venäläisten sotilaiden hauta.

9. Hautauspaikka

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁹⁶, omist. Strömforsin
tehdas

peruskartta 3023 03 6709+470 m/469+440 m

kertojana metsänvartija Osenius

Mäenrinteessä, metsänreunassa, 40 m asuinrakennuksesta kaakkoon
olevaa perunakellaria syvennettäessä on löydetty luita. Peruna-
kellari on edelleen paikoillaan.

10. Leirialue *Vähä-Ahvenkosken leiripaikka 1000 00 3201*

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁷⁸ (om. Veikko Peltonen)
ja 1⁷⁹ (om. Toivo Hotanen)

peruskartta 3023 03 6709+680 m/ 468+940 ja 6709+640 m/468+860 m

Boström inv. 1940 s. 15, 34

Kungl. fort. hist. IV: 9 s. 32-33 (kartta v. 1742)

Kahdessa kohdassa vanhan Loviisan-Ahvenkosken tien pohjoispuolella
Ruskolammen tien molemmin puolin on kivikehiä ja uuneja. Kehät
ovat 1-2 kivistä kirkkuisia ja sisämitoiltaan noin 4x4 m. Kehien
sisäpuolella on uunin jäännökset.

Mahdollisesti leirialue on peräisin v. 1742. Ks. sivu 1-2

11. Hautauspaikka

Ruotsinpyhtää, Marby, Strandbacka (19³⁸), omistaa Walter Haglund

peruskartta 3023 03 6704+380/469+980 m

Boström inv. 1940, s. 39

kertojana Walter Haglund

Mäen rinteestä hiekkakuopasta löydetty 7 luurankoa 0,5 m syvyy-
destä. Pääkalloista päätellen haudatut ovat olleet nuoria, mutta
täysi-ikäisiä. Yksi löydetyistä esineistä lienee ollut sotilas-
vyö. Lisäksi on löydetty helmiä.

12. Hautauspaikka

Sundsörn (kalliosaari pohjoiseen Svartholmasta). Paaden alta
löydetty luuranko. Ei käyty paikalla.

Boström inv. 1940, s. 40

13. Leiripaikka

Ruotsinpyhtää, Vahterpää

peruskartta 3023 05 6695+70/474+700 m

Boström, inv.1940, s.12-15, n:o 19

Metsäisellä Vaasholmenilla kallioiden välissä kaksi majanpohjaa. Kivistä ladotuista kehistä on viety kiviä pois ja siirrelty niitä paikoiltaan. Keheissä lienee ollut uunit. Ks.sivu 1-2 Huonossa kunnossa.

14. Ryssänuuni *Vahterpää Klomviken 701 01 0014*

Ruotsinpyhtää, Vahterpää, rek.n:o 1³⁷

peruskartta 3023 05 6694+900 m/474+460 m

Boström inv.k1940, s.10-12, n:o 7, kuva 6, piirros 5

Metsässä 30 m etäisyydellä rannasta, suurten kivien välissä. Uunin sivuja takaseinäksi on käytetty suuria paikalla olleita maakiviä. Mitat 1x1,5x2 m. Eheä v.1968

15. Kalliokirjoituksia

Ruotsinpyhtää, Vahterpää, rek.n:o 3²⁷

peruskartta 3023 05 6694+430 /474+960

Boström, inv.1940, s.44 (piirros)

Keskellä Magasinholmenia

Cappi.....

de.....Honnett

le 24/5 1794

16. Leiripaikka *Kungshamn Sandbacka 701 01 0012*

Ruotsinpyhtää, Vahterpää, Ranas (3³⁰), omist. Runar Björkman

peruskartta 3023 05 6693+820 m/530-580 m

Boström inv.1940, n:t 13,14, s.12-15,36-38, kuvat 12-13

piirrookset 11-12

Majojen pohjia metsässä 20, 35 ka 60 m rannasta ja 20-30 m Kungshamn n:o 2:n rajasta (kolmessa kohdassa). Tavanomaisia kehiä kulkuaukkoineen ja uuneineen. Ks.sivu 1-2

17. Kirjoitusta kalliossa.

Ruotsinpyhtää, Vahterpää, Ranas (3³⁰), omist. Runar Björkman

peruskartta 3023 05 6693+820/474+580 m

Kirjoitus on 20 m vesirajasta, polun kohdalla 20 m Kungshamn n:o 1:n rajasta pohjoiseen. Polkua käytettäessä on kirjoitus kullunut osaksi näkymättömäksi.

18. Leiripaikka *Vahterpää Kungshamn 701 01 0011*

Ruotsinpyhtää, Vahterpää, Kungshamn n:o 2 (3⁴⁵), omist. B. Pesonen
peruskartta 3023 05 6693+750 m/474+660 m

" " 6693+720 m/474+720 m

Boström inv. 1940, n:ot 15-16, s. 12-16, 36-38, kuvat 14-16
piirroksat 14-16

Kalliolla lahden pohjassa 10 m rannasta kaksi kivikehää ja uuni.
Edellisistä 60 m kaakkoon kivikehä metsässä suuren kiven juuressa.
Kehät lienevät majojen pohjia. Ks. sivu 1-2

V 19. Leiripaikka *Kungshamn Flansfloden 1000 00 3226*

Ruotsinpyhtää, Vahterpää, Kungshamn n:o 1 (3¹⁹), omistaa Bror
Karlsson

peruskartta 3023 05 6693+600 m/474+380 m, 6693+640 m/474+440 m

Boström inv. 1940, n:t 17, 18, s. 12-15, 36-38, valok. 17-18

piirroksat 17-18

valokuva 4

100 m etäisyydellä toisistaan kaksi kiviladellmaa kalliolla. Molemmat majojen pohjia uuneineen. Tehty suurien kivien vierelle.
Ka. sivu 1-2

20. Hautauspaikka

Ruotsinpyhtää, Vahterpää

peruskartta 3023 05 6691+760 m/473+200 m

Boström inv. 1940, s. 40

kertojana Adolf Lindholm, Tallbacka

Lehtisaaren keskellä tien mutkassa hautakumpuja. Yhdessä kerrotaan olevan kreikk. kat. risti. Puolustuslaitoksen hallussa.

21. Hautauspaikka

Ruotsinpyhtää

peruskartta 3023 05 6690+900 m/472+480 m

Boström inv. 1940, n:o 31, s. 40, kuvat 27 a-b

Bojostöstä on kivenjätkäleen kattamasta kallionhalkeamasta löydetty luuranko.

22. Kiviladellma

Ruotsinpyhtää, Marby, Strandbacka (19³⁸), omist. Walter Haglund

peruskartta 3023 06 6704+340 m/470+0

Metsässä 15 m pellonreunasta suurten kivien väleihin ladottua 1-3 kivirivin korkuista aitaa yhteensä 10 m pituudelta. Aita on vain yhden kivirivin levyinen.

Vähä-Ahvenkosken Redutit 1000 00 2088

23. Redutti Vähä-Ahvenkoskella

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁶⁶, omist. Ab Abborfors peruskartta 3023 06 6709+700 m/470+600 m valokuva 5

Boström inv. 1950, s. 2-3 (n:o 2)

-"- inv. 1940, s. 16-17, 35-36, piirros n:o 29 (lienee osaksi väärä)

VA Ritning öfver Fält värcken vid Abborfors Gräntz

Kymen rannalla, vesiraja on nykyisin 4 m kontre-eskarpista. Ympäristö metsää. Länteen ja luoteeseen eskarpista maa on nousevaa, muilla sivuilla vesi tai tasainen maa. Vanha valtatie kulkee varustuksen viereltä. Vallihauta ympäriinsä, syvyys 1-1,5 m, leveys 3-4 m. Kontre-eskarpin tukimuuri 0,5 m-1 m korkea. Eskarp 2 m korkea, ilman tukimuuria. Suojasivun valli on matalampi, vain 1 m korkea ja 3 m leveä. Sisäpuolelta valli on 2-2,5 m korkea paitsi koillissivulla, jossa on 8 m leveä ja 1,5 m korkea ampumapenkere. Rintasuoja on penkereen kohdalla 1,5 m korkea. Penkereen takasivulla on 1 m korkea suojavalli sekä ajotie penkereelle. Kulkuaukko on keskellä suojasivun vallia.

Redutti lienee alkuperäisessä kunnossa. Rakennettu 1743-1788, luultavasti melko pian 1743 rauhan jälkeen.

24. Suorakaiteinen varustus Vähä-Ahvenkoskella

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁶⁶, om. Ab Abborfors peruskartta 3023 06 6709+800 m/470+500 m valokuvat 6/8

Boström inv. 1950, n:o 1, s. 1-2

-"- 1940, n:o 29, s. 16-17, 35-36, piirros 28, kuva 26

50 m luoteeseen edellisestä, noin 4 m korkealla harvaa metsää kasvavalla mäellä, keskellä louhikkoa. Vanha Loviisa-Pyhtään valtatie kulkee varustuksen viereltä, paitsi luoteissivulla maa viettää varustuksesta poispäin. Eskarp on 3,5-2 m korkea. Eskarpin tukimuuri on suurista lohotuista ja pienistä maakivistä, korkeus 0,5-2 m. Vallihautaa ei ole. Rintasuoja on 1,5 m korkea. Koillissivulla on 6 sektoria, kaakkois- ja luoteissivuilla 2 sektoria kussakin. Lounaissivulla on 4 sektoria, ajoaukko ja ainakin yksi myöhemmin valliin tehty aukko. Varustuksen keskellä on ollut jon-

kin rakennelman kiviperusta, luoteispäässä luultavasti ruutivarasto
Boströmin mukaan tehty 1788 (lähdettä ei ilmoitettu)

25. Rakennuksen kivijalka *Vähä-Ahvenkosken postivakuumalit*

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁶⁶, omist. Ab Abborfors
peruskartta 3023 06 6709+950 m/ 470+440 m 1800 00 3202

Kertojana hra Terichoff

Rantatöyräällä 12x14 m suuruinen rakennuksenpohja. 0-2 m korkea
kivijalka on tehty suurista lohkotuista kivistä samalla tavalla
kuin suorakaiteinen varustus.

Terichoffin mukaan posti- ja majatalon perusta.

26. Rakennuksen pohja

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁶⁶, omist. Ab Abborfors
peruskartta 3023 06 6709+980 m/471+400 m

kertojana hra Terichoff

Paikka metsittynyt asumattomana. Pohja on n. 20 m etäisyydellä
rannasta. Lohkotuista ja maakivistä tehty kivijalka on pohjaltaan
6x8 m, korkeus 0,5 m. Parin metrin päässä kivijalasta on suu-
osastaan rikkoutunut kellari. Sen katto on tehty holvaamalla kii-
lamaisista kivistä. Nykyisin kellari on pohjaltaan 2x2 m ja 0,5 m
korkea. Terichoffin mukaan "tullin torppa".

27. Vanha maantie

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁶⁶, omist. Ab Abborfors

Pyhtää, Ahvenkoski rek.n:o 1⁶, omist. Strömfors Ab

rek.n:o 1²⁴, Ahvenkosken kartano

peruskartta 3023 06 6709/470 ; 3024 04 6710/470-471

Lienee jo keskiajalla käytössä ollut Turun-Viipurin rantatie?
Jäänyt veden alle suureksi osaksi. Länsipuolella tie kulkee re-
duttien välitse, jotka on tehty sitä puolustamaan. Germundössä
on tien pohjoispuolella varustuksen jäännökset (venäläinen). Sekä
Tirikan että Ahvenkosken rannalla on kivimuurein tuetut silta-
penkereet. Ahvenkosken puolella on tien molemmin puolin venäläis-
ten patterit.

Tie on muhottunut mutta ei vielä metsittynyt.

28. Rakennuksen pohja

Ruotsinpyhtää, Viirilä, rek.n:o 2⁴², omist. Gunnar Ståhls

peruskartta 3024 01 6716+880 m/466+280 m

kertojana Sven Stenvall, Viirilä, Nykulla

Rakennus on purettu n.v.1880. Jäljellä on 4x4 m kuoppa ja sen reunoilla 0,5-1,2 m korkea jätevälli keskellä metsää. Rakennus on ollut takaniityn tupa, jossa on asuttu heinänteossa ja puunhakkuussa oltaessa, koska huonojen teiden vuoksi voitiin kulkea vain ratsain tai jalkaisin näille kauimmaisille maille kylän keskustasta.

29. Rakennuksen pohja

Ruotsinpyhtää, Viirilä, Buddas (2⁴⁴), omist.Göran Buddas
peruskartta 3024 01 6717+160 m/466+360 m
kertojana Sven Stenvall, Viirilä

Takaniityn tupa ks. edellä,

30. Rakennuksen pohja

Ruotsinpyhtää, Viirilä, rek.n:o 2⁴⁰, omist.Oiva Niemi
peruskartta 3024 01 6717+380 / 466+120 m
kertojana Sven Stenvall, Viirilä

Takaniityn tupa ks. n:o 28. Saarekkeessa keskellä peltoa.

31. Valli (hävinnyt)

Ruotsinpyhtää, Petjärvi, Vallpisa
peruskartta 3024 01 6713/468

Bränny, Antecningar om fornlämningar, 1901-1902. Esihist.os.

Brännyn mukaan pitäisi Vallpisabackalla ohla kulmanmuotoinen patteri. Maanomistajat, jotka ovat muuttaneet paikalle viime sotien jälkeen, eivät tienneet patterista mitään. Myöskään paikalla aikaisemmin asuneet eivät olleet sitä huomanneet. Patteri on voinut jäädä tien alle ja siten tuhoutua. Bränny mainitsee, että jo vuonna 1902 oli tehty tie vallin poikki. Voi myös ajatella, että kysymyksessä olisikin luonnonmuodostuma.

32. Sotatie

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁹⁶
peruskartta 3024 01 6710-6711/468-469

Boström, inv.1940, s.38

Kertojana metsänvartija Osenius

Muistitiedon mukaan rakennettiin v. 1742 tie Kulkujärven ympäri Broängenistä Laspeltoon kuormastoa varten (Finlands svenska folk-tidning n:o 384, s.72). Roosin kartassa v:lta 1739 (VA Sot.k.)

on merkitty tie Ahvenkoskelta Hindersbyhyn. Kulkujärven päässä tie haarautuu kahdeksi Broängeniin ja Laspeltoon johtaviksi haaroiksi. Kumpikin haara on nykyisin kunnostettuina käytössä. On epäselvää, onko tämä tie rakennettu jo v. 1742 vai vasta vähän ennen v. 1789.

33. Hautauspaikka

Ruotsinpyhtää, Kuninkaankylä, Mattila (5¹⁶), omist. Ture Pettersson
rek.n:o 5⁶¹ omist. Sven Jönssas

peruskartta 3024 01 6719+260/468+20-60 m

Kertoja Sven Stenvalla, Nykulla, Viirilä

Kuninkaankylän-Mosan tien vierellä sen pohjoispuolella, Vägglusbergetin kohdalla on Rysspottan niminen suonsilmäke, johon kerrotaan haudatun kolme kyläläistä v. 1808-1809 surmaamaa venäläistä. Silmäke on alaltaan 30x40 m suuruinen.

34. Hautauspaikka (Ryssgropar)

Ruotsinpyhtää, Kuninkaankylä, Hommas (4¹⁹), omist. Olof Hommas

peruskartta 3024 02 6721+80 m/464+860 m

Boström, inv. 1940, s.42

Tinibergsmossen lounaiskulmassa painaunia, jotka voivat olla hautoja mutta myös luonnonmuodostumia tai muuta alkuperää. Painaunia on 15x35 m alueella.

35. Patteri *Vähä-Ahvenkosken patteri 1000 00 3204*

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁹⁶ sekä asuintontti,

omistavat Oy Strömberg ja Yrjö Kantola

peruskartta 3024 04 6710+420 /470+580

valokuvat 9-10

Boström inv. 1950, patteri n:o 1, s.3

VA Ritning öfver Fält-Wärcken vid Abborfors Gräntz

Metsän reunassa tonttien rajalla rinteessä pohjaltaan kulmanmuotoinen valli ilman vallihautaa. Vallin toinen haara on joen suuntainen ja 16 m pitkä, toinen, edellistä vastaan kohtisuora valli on 12 m pitkä. Eskarp on 1,7 m korkea ja sen tukimuuri 1 m korkea. Tukimuuri on lohotuista ja maakivistä. Valli on 4 m leveä. Rintasuoja 1,2 m korkea. Maan viettävyuden vuoksi on vallin suojasivulle täytynyt luoda noin 10 m leveä tasanne.

Maalta on sortunut tai otettu niin ettei sektoreita ole näkyvissä. Vallin etusivulla on ollut ulkorakennus aivan tukimuurissa kiinni.

Sitä tehtäessä on maata otettu vallin juurelta ja nyt, kun rakennus on purettu, on paikalla pelkkä syvennys. Vallin vasempaan siipeen on tehty kellari kokonaan vallin sisälle.

Asuinrakennus on vallin lounaissivulla melkein kiinni siinä. Patteri lienee sama kuin yllämainitussa originaalipiirustuksessa.

36. Patterin jäännökset *Vähä-Ahvenkosken patterit 1000 00 3204*

Ruotsinpyhtää, Vähä-Ahvenkoski, rek.n:o 1⁶⁶, omist.Ab Abborfors peruskartta 3024 04 6710+400 m/470+620 m
Boström inv.1950, patteri n:o 2, s.3

Kulmanmuotoinen patteri aivan vesirajassa. Saunan päädyssä oleva siipi erottuu enää matalana kohoumana. Rannan suuntainen siipi on 30 m pitkä ja 1 m korkea, mutta patoamistöiden yhteydessä on siihen ehkä tuotu maata, eikä alkuperäistä ja eheää vallia siten olisi ollenkaan.

37. Hautanuistomerkki

Ruotsinpyhtää, Petjärvi, rek.n:o 1⁹⁶, om.Strömfors Ab peruskartta 3024 04 6713+120/470+400
valokuvat 11-12

Muistomerkki on tehty louhituista kivistä. Seinien yläreunassa on hakattu kivilista. Nelilappeinen, hyvin matala katto on valettu sementistä. Muistomerkin päällä keskellä on rautainen risti. Muistomerkin ympärillä on lohotuista kivistä tehty aita. Paikalle on haudattu Hindrik Johan af Forselles ja hänen vaimonsa Christina af F. synt. Carlskjöld.

38. Hautapainumia (ryssgropar)

Ruotsinpyhtää, Niemistö, Brollandsbacken ja Erikas (2²⁵) peruskartta 3024 04 6719/473

omistajat 6719+300/473 8640 m, Erikas, omist.Väinö Elfström sekä Eerola (1⁶), omist.Kalle Niemelä perik.

6719+380 m/473+480 m, kuten edellä

6719+400 m/473+380 m, Adams (2⁶), omist.Alf Kullberg

6719+120 m/473+600 m, Erikas Omist.Väinö Elfström, rek. n:o 2²⁵

6719+120 m/473+440 m,

Painaumia metsässä kolmen tilan alueella. Yleensä lienee osa ryssgropar nimisistä painaumista luonnonmuodostumia tai jotakin muuta alkuperää kuin hautoja. Tässäkään tapauksessa ei ole nimenomaista tietoa siitä, että nämä olisivat hautoja. 20-30x30 suuruisia aloja

hiekkä ja morenimäissä.

39. Hautapainumia (ryssgropar)

Ruotsinpyhtää, Niemistö, Björkebo (4⁴), omist. Nils Mickels, sekä rek.n:o 3³, omistaa Alf Kullberg
peruskartta 3024 05 6720+140/473+700 m
Boström inv. 1940, s.42

Painaumat ovat Bastubacka nimisellä hiekkakangaskaistalla. Alue on noin 100x100 m suuruinen. Ei ole varmaa, ovatko hautoja.

40. Hävinnyt valli

Ruotsinpyhtää, Haavisto, rek.n:ot 2²⁹ - 1²
peruskartta 3024 05 6722+460 m/478+400 m
1799-1. kartta Grundriϕning

Vallit on ollut Kymen rannassa, pellolla noin 25 m etäisyydellä rantaviivasta. Hävinnyt täysin.

41. Hävinnyt patteri ?

Ruotsinpyhtää, Vastila, Pässilä (5²⁵)
peruskartta 3024 05 6722+720 m/479+760 m
1700-1. kartta Grundritning
kertojana Lauri Kaivola

Patteri on ollut joutomaalla 20-40 m rantaviivasta ja samanverran itäpuolisen pellon reunasta. Isännän kertoman mukaan patterista on jäljellä heikko painauma, mutta vaikka kävelimme paikalla ris/tiin rastiin, emme sitä löytäneet. Patteri lienee katsottava hävinneeksi.

42. Kustaan tie

Ruotsinpyhtää, Vastila ja Haavisto
peruskartta 3024 08 6723-6724/480
3024 05 6724/479 ja 6725/478

Tie vie Hirvikoskelta Raussilaan ja yhtyy nykyiseen tiehen Aholan talon kohdalla. Tien kulusta Hirvikosken puoleisessa päässä on kolmenlaisia tietoja: 1) Kotikallion ja Kärmeskallion länsisivua Ämmänkallion eteläpäähän, 2) Kotikallion ja Kärmeskallion välistä Ämmänkallion eteläpäähän, 3) Kotikallion ja Kärmeskallion itäsi-vua Ämmänkallion eteläpäähän. Tien loppuosan kulusta Ämmänkalli-osta Aholan talon luokse ei sen sijaan näytä olevan erilaisia tie-toja. Kustaan tieksi tätä on sanonut Aholan 1880-1. syntynyt vanha-isäntä.

42. Patterin jäännökset

Hirvikosken linnoitukset 1000 00 3207
Ruotsinpyhtää, Vastila, Koski-Mattila (3⁶⁰), omist. Manne Tenholan perikunta.

peruskartta 3024 08 6722+800 m/480+740 m

valokuvia

Boströmin inv.kert.n:o 25, s. 16-22, 33-34, piirros 25, kuva 23
Grundtidning af den utat Kymmenä strömmen, som flyter igenom byen Hirfvenkoski (KM)

50 m etäisyydellä Kymijoen rannasta ja 20 m Hirvikosken lautalle vievän tien länsipuolella on niityllä olevassa harjanteessa tassaaisempi kohta, jossa on ollut patteri. Rintasuoja on hävinnyt, mutta eskarp on jäljellä 1,5 m korkeudelle. Tasanteen pituus on parikymmentä metriä. Rakennettu luultavasti 1712, mutta voi nykyisessä kunnossa olla myös v:lta 1742 tai 1788-90.

Hirvikosken taisteluhautaus 1000 00 3214
43. I-maailmansodan aikaista taisteluhautaus

Ruotsinpyhtää, Vastila, Koski-Mattila (3⁶⁰), omist. Manne Tenholan perikunta.

peruskartta 3024 08 6722+900 m/480+660 m

Koski-Mattilan niityllä, 100 m patterista (kohta 42) luoteeseen on etelä-pohjoinen suuntainen 30 m pitkä, 1 m leveä ja 0,6 m syvä tukematon taisteluhautaus.

44. Patteri

Hirvikosken linnoitukset 2 1000 00 3208
Ruotsinpyhtää, Vastila, Tuuliranta (3⁴¹, omist. Lauri Kallio) ja Koskipelto (3³⁸, omist. Helmi Konttila)

peruskartta 3024 08 6722+800 m/480+980 m

Boström inv. 1940, n:o 26, s. 16-22, 33-34, piirros 26

KM Grundritning af den delen utaf Kymmenäigenom byen Hirfvenkoski.

50 m etäisyydellä Kymijoen rannasta on pohjaltaan 20x20 m suuruinen, Hirvikoskea kohdan suunnattu hevosenkengän muotoinen varustus. Tukematon maavalli on 2-5 m leveä, eskarp on 1-1,5 m korkea ja rintasuoja 0,5-1 m korkea. Vallin päällyks kasvaa tiheää metsää.

Rakennettu luultavasti 1712, mutta voi olla myös v:lta 1742 tai 1788-90.

45. Patterin jäännökset

Hirvikosken linnoitukset 3 1000 00 3209
Ruotsinpyhtää, Vastila, Ala-Vilppu (4³¹, omist. Arvi Sihvola)

peruskartta 3024 08 6722+920/ 481+300 m

Boström inv. 1940, n:o 24, s.16-22, 33-34

Grundtidning af den delen utaf Kymmenä strömmen.....som flyter igenom byen Hirfvenkoski.

Talon rakennusten keskellä on 20x25 m suuruinen tasanne kunnan laella. Se näyttää olleen hevosenkengän muotoinen, kaakkoon suunnattu patteri. Rintasuojaja on hävinnyt. Tasanne on 1-1,5 m ympäröivää maastoa korkeampi. Luoteissivu on suora ja loiva. Lienee v:lta 1712, mutta voi olla myös v:lta 1742, 1788-90.

46. Valli *Hirfvenkosken linnoitukset 4* 1000 00 3210

Ruotsinpyhtää, Vastila, Koskela (3⁷⁹, omist. Lauri Koskinen)

peruskartta 3024 08 6723+120 m/481

valokuvat

Boström inv.1940, n:o 27, s.16-22,33-34, piirros 27

Grundtidning af de delen utaf Kymmenä strömmen som flyter igenom byen Hirfvenkoski.

Suora 40 m pitkä, itä-länsisuuntainen valli metsässä tasaisella kalliopohjalla. Vallin eteläpuolella viettää maa etelään, pohjoispuolella on tasaista maata. Valli on 10 m leveä, eteläsivulta 1,5-2,5 m korkea, pohjoissivulta 0,7-1 m korkea. Vallin päällys on tasainen paria kuoppaa lukuunottamatta. 1712 on samalla paikalla ollut Uudenmaan jv.rykmentin majoituspaikka. Valli voi olla myös v:lta 1742 tai 1788-1790.

47. Patteri *Hirfvenkosken linnoitukset 5* 1000 00 3211

Ruotsinpyhtää, Vastila, Koski-Mattila (3⁶⁰, omist. Manne Tenholan perikunta).

peruskartta 3024 08 6723+180 m/480+650 m

valokuvat

Boström, inv.1940, n:o 28, s.16-22, 33-34

Kotikallion paljaalla laella on koillinen-lounassuuntainen, suora 15 m pitkä, kivistä ja maasta rakennettu valli. Vallin edessä kallio laskeutuu äkkijyrkästi kaakkoon. Kun vallissa ei ole tukimuureja, siitä on vyörynyt paikan avonaisuuden vuoksi paljon maata. Sen nykyinen leveys on 5 m, alkujaan se lienee ollut kapeampi. Vallin korkeus on 0,6-1 m, mutta se on syöpynyt kahdessa kohdassa lähes pohjan tasalle. Nämä lienevät sektoreiden paikat.

48. Leiripaikka *Kiviseinien leiripaikka*

Ruotsinpyhtää, Vastila, Mettä-Kaivola (3⁸⁰, omist. Sulo Kaivola)
peruskartta 3024 08 6723+500 m/480+700 m

valokuvat 13-14

Boström inv. 1940, n:o 9-12, s. 12-15, 33-34, piirrokset 7-10,
valokuvat 7-11

Kustaan tien vierellä metsässä, Kärmeskallion pohjoissivulla, matalan kallion juuressa on neljä suorakaiteenmuotoista kiviladellmaa, joissa kallio muodostaa yhden seinän, muut seinät ovat kivistä. Kahdessa ladelmassa ovat kalliota vastaan kohtisuorat sivuseinät 1,5 m etäisyydellä toisistaan ja etusivu on avoin. Ladellmat ovat vierekkäin ja yksi seinä on yhteinen. Kahdessa muussa ladelmassa on myös etuseinät, mutta toiseen sivuseinään on jätetty kulkuaukko.

10 m etäisyydellä kalliuseinästä on 1x1,2x2,5 m suuruinen kuoppa. Siinä on U:n muotoinen tukimuuri ja yhdeltä sivulta (jossa ei ole tukimuuria) on kuopan reuna matala ja loiva. Noin 10 m etäisyydellä kalliosta on kaksi 0,3-0,5x1x1,5 m suuruista painaunaa, joiden reunalla toisessa päässä on pieniä laakakiviä. Kivet lienevät sortuneesta tulisijasta. Lisäksi paikalla on kuopanteita. Lienevät v. 1788-90, koska ruotsalaiset olivat silloin pitkään Hirvikoskella (Boström). Joukkoja on ollut Hirvikoskella myös v. 1712 ja 1742.

49. Valli *Kiviseinien linnoitukset 6* 1000 60 3212

Ruotsinpyhtää, Vastila, Hohti (2¹⁹, omist. Ahti Hannula)
peruskartta 3024 08 6722+80 m/482+230 m

valokuva

Boström inv. 1940, n:o 23, s. 16-22, 33-34

Grundritning af den delen utaf Kymmenä Strömmen som Flyter igenom byen Hirfvenkoski

10 m Kymen rantaviivasta on sen suuntainen, suora 20 m pitkä, 2 m leveä ja 1 m korkea maavalli. Rakennettu 1712, mahdollisesti nykyisessä kunnossa myöhempien sotien ajoilta.

50. Valli

Ruotsinpyhtää, Vastila, Hohti (2¹⁹, omist. Ahti Hannula)
peruskartta 3024 08 6722+60 m/482+300 m

valokuva

Boström inv. 1940, n:o 23, s. 16-22, 33-34

Grundritning af den delen utaf Kymmenä Strömmen som flyter igenom

byen Hirfvenkoski.

Edellisestä vallista (kohta 49) parinkymmenen metrin päässä on 40 m pitkä, suora, koillinen-lounassuuntainen valli. Valli on tehty nostamalla maa taisteluhaudasta sen eteen 4 m leveäksi valliksi. Maata on otettu kuitenkin niin laajalta alalta, että taisteluhauta on pelkästään laakea, matala syvennys (johtunee pohjaveden korkeudesta)l Eskarp on 0,5 m korkea, rintasuojat 1 m korkea.

Samalla paikalla on ainakin jo v.1712 ollut valleja.

51. Hautauspaikka

Ruotsinpyhtää, Vastila, Hohti (2¹⁹, omistaa Ahti Hannula)
peruskartta 3024 08 6723 +660 m/481+740 m
vrt. Boström inv. 1940 s.39
Kertojana Ahti Hannula

Piiparkallion lounaispuolella on ollut kylän köyhien hautausmaa. Siihen haudattiin ne, joilla ei ollut tarpeeksi omaisuutta, jotta ruumis olisi voitu kuljettaa Elimäen kirkolle reellä (kesäiseen aikaan se kului matkalla käyttökelvottomaksi). Siihen tiedetään haudatun kylän viimeinen rakuuna sekä kaksi muuta, joista sanotaan: "Seppä ja Juonas on yhdes muonas". Otettaessa hiekkaa tielle, tuli paikalta esiin luita. Mahdollisesti on osa hautausmaata vielä jäljellä koskemattomana tien vierellä ja sen alla.

52. Hautauspaikka

Ruotsinpyhtää, Vastila, Hohti (2¹⁹, omist. Ahti Hannula) ja Tam-
mela (omist. Antti Tommola)
peruskartta 3024 08 6723+560 m/481+600 m
vrt. Boström inv. 1940, s.39
Kertojana Ahti Hannula

Hohdin pellon ja Tammelan pihamaan rajalta on löytenyt luita läheltä maan pintaa.

53. Uuni

Ruotsinpyhtää, Vastila, Lauri Koskisen maalla
peruskartta 3024 08 6724+980 m/ 482+880 m
kertojana Lauri Koskinen

Lähellä Raishuhtaan metsässä 1x1,5x1,5 m latomus, joka mahdollisesti on uuni. Latoumuksen päällä on ollut aukko. Latoumuksen

päälle kasvanutta puuta kaadettaessa se on jonkin verran rikkoutunut. En ole käynyt paikalla.

54. Pakoluola

Ruotsinpyhtää, Vastila, Jaakkola (2¹⁰, om. Matti Sihvola) tai Ylä-Vilppu (4³³, om. Tauno Sihvola).

peruskartta 3024 08 6724+ 100 m/483§400 m

Luolaa kerrotaan käytetyn kirkkona. En ole käynyt paikalla.